

Thorma János Múzeum

6400 KISKUNHALAS, KÖZTÁRSASÁG U. 2.

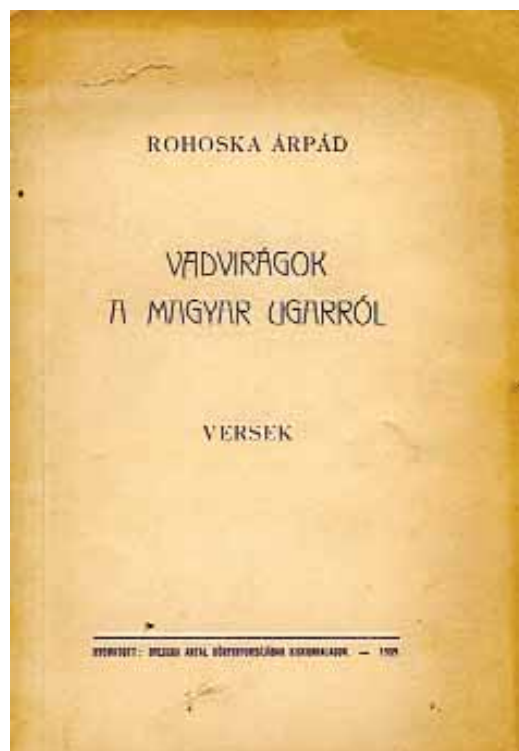
TEL.: 06 77 422 864

E-MAIL: muzeum@halas.hu

Gyarmati Andrea

A Thorma János Múzeum gyűjteményében található a helyi nyomdákban nyomtatott újságok, könyvek, iskolai értesítők, polgármesteri jelentések, városi szabályrendeletek, nyomtatványok, úrlapok, plakátok, szórólapok, meghívók, képeslapok, fejlődés számlák, egyesületei kiadványok, kalendáriumok, naptárak. Múzeumunkban fellelhetők az alábbi helyben nyomtatott újságok: Halas és Vidéke, Halasi Független Hírlap, Halasi Hírek, Halasi Hírlap, Halasi Katolikus Lap, Halasi Újság, Hangya, Hírek, Kis-Kun-Halas, Kiskun-Halas Helyi Értesítője, Kiskunhalasi Újság, Kunsági Napló, Színházi Újság, Városunk.

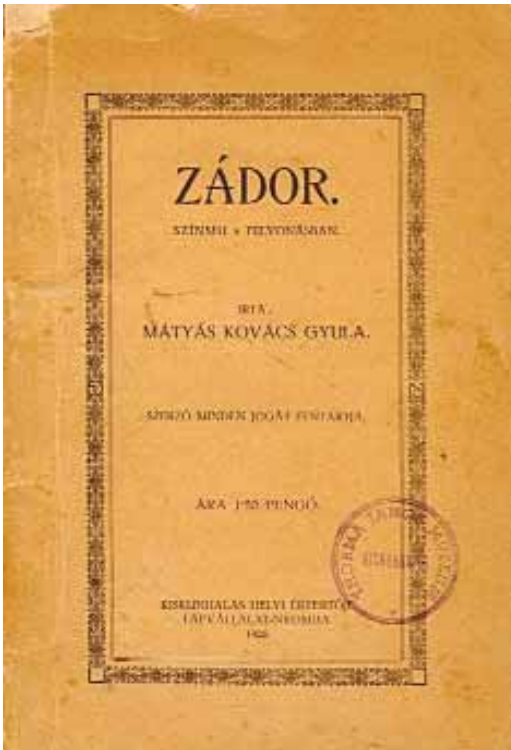
Kiskunhalason az államosításig a következő nyomdák működtek: 1881 és 1882 között Bittermann Andor könyvnyomdája; 1882-től 1949-ig

a Práger Ferenc nyomda, a Kiskunhalas Helyi Értesítője Lapvállalat könyvnyomdája és a Práger János nyomda; 1887-ben Kardos Gábor nyomdája; 1903 és 1937 között Horváth Gyula könyvnyomdája; 1913-tól 1926-ig a Hungária nyomda; 1919–1924 között a Nemzeti nyomda; 1939-től 1950-ig Brecska Antal nyomdája; 1940 és 1950 között a Mészáros és Borbás nyomda. Az államosítás után az 1960-as évek közepétől kezdte meg működését a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Kiskunhalasi Telepe, majd a Papiíri Vállalat Kiskunhalasi Gyára.

A legjelentősebb nyomdászcsalád, akiket meg kell említeni, a Práger család, nyomdájuk a leghosszabb ideig működött halasi nyomda, 1882-től 1949-ig működött különböző elnevezéssel. Práger Ferenc

1882-ben vásárolta meg a Bittermann-féle könyvnyomdát, ettől kezdve 1920-ban bekövetkezett haláláig vezette azt. Halála után az irányítás 1944-ig fia, Práger János kezébe került. Práger Ferenc nyomdájában látott napvilágot az első helyi lap 1882. október 1-jén Halasi Újság néven. Ez a társadalmi hetilap nem volt hosszú életű, 1884-ben meg is szűnt. Többszöri eredménytelen próbálkozás után 1901. április 3-án megjelentették a Kiskun-Halasi Helyi Értesítője újságot, mely a mai napig

a leghosszabb időt megélt helyi lap volt, 1944. március 31-én jelent meg utoljára. Itt adták ki az első halasi képeslapokat is 1898-ban. Ebben a nyomdában elsősorban helyi szerzők kötetei jelentek meg, mint pl. Korda Imre (Stylisztikka és verstan. A gymnasiumok és reáliskolák IV. osztály számára), Bartek Lajos (A bubusok földrajzot tanulnak. A szülők megnyugtatóására egy apának válaszul írta, Tanügyi észrevétel egy elfajulni látszó ügynek érdekében), Pataky Dezső (II. József császár Placetum regiuma és Edictum tolerantiaejae) gimnáziumi tanároké. Máig ható jelentős kiadványuk volt Nagy Szeder Istvánnak a város történetét feldolgo-

zó két kötete (Kiskun-Halasi város története oklevél-tárral 3. Kiskun-Halasi város egyházainak, iskoláinak és közművelődésének története). A nyomtatott könyvek sorában meg kell említeni Máttyás Kovács Gyula halasi tanfelügyelő négy szépirodalmi kötetének (Nánásy kapitány, Zádor, Őszi verőfény, Homokszemek) megjelenését, Gaál Gyula árvaszéki ülnöknek két elbeszélését (Falusi vidámságok, A lefelé fordított címer) vagy Bergendy Szilveszter birtokosnak négy, az író újabb mező-

gazdasági módszereit és eredményeit népszerűsítő könyvét (Permetezés háziszerekkel, Faültetés művészete, Méznád és gyümölcs: Bor, méz, rum és sör a méznádból, Kertészeti tanulmányok).

Jelentős könyvkötőként működött városunkban 1798-tól Mihó Miklós.

Meg kell említenünk a kiskunhalasi születésű, országos hírű könyvkötőt, Váci Györgyöt is, eredeti nevén Czibolya Györgyöt (1919–1995).

Gyűjteményünkben nem található nyomdászati gép, sem pedig egyéb nyomdai eszköz, csupán a Papíripari Vállalat Kiskunhalasi Gyárának, a Halaspack Rt.-nek és a Keményfém és Társa Kft.-nek az 1963 és 1996 között használt 130 db kliséi.

Irodalom

- ◆ *Horváth Etelka-Modok Balázs*: A kiskunhalasi nyomdászat, sajtó és könyvkiadás történetéről. In: Ö. Kovács József-Szakál Aurél (szerk.): Kiskunhalasi története 3. Tanulmányok Kiskunhalasról a 19. század közepétől a 20. század közepéig. Kiskunhalas, 2005. 401–446. old.
- ◆ *Szakál Aurél* (szerk.): Halasi klisék: A Papíripari Vállalat Kiskunhalasi Gyára, a Halaspack Rt. és a Keményfém és Társa Kft. nyomdai kliséi 1963–1996. Kiskunhalas, 1999. 12 old.